

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Vybrané turistické cíle v Jeseníkách
Bakalářská práce

Autor: Karolína Miškářová
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – ruský jazyk, Cizí
jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.
Oponent práce: PaedDr. Zdenek Novotný

Zadání bakalářské práce

Autor: Karolína Miškářová

Studium: P18P0375

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch - anglický jazyk, Cizí jazyky pro cestovní ruch - ruský jazyk

Název bakalářské práce: Vybrané turistické cíle v Jeseníkách

Název bakalářské práce AJ: Selected Tourist Destinations in Jeseníky

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se bude zabývat zejména oblastí Jeseníků, okolím města Jeseník a také vybranými destinacemi v oblasti Rychlebských hor. Práce bude obsahovat geografickou, kulturně-historickou a turistickou analýzu vybraných lokací. Součástí práce bude návrh jednodenního poznávacího zájezdu pro vybranou cílovou skupinu.

KUČA, Karel. *Česká republika: atlas památek : [ilustrovaný průvodce po architektonických památkách]*. Praha: Baset, 2002, 1403 s. ISBN 80-86223-40-X.

BĚLAŠKA, Petr. *Jeseníky - S batohem po Česku*. akcent, 2007

BÁBNIČ, Ján. *Jeseníky - turistický průvodce*. freytag a berndt, 2008. ISBN 978-80-85822-38-0.

Garantující pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Oponent: PaedDr. Zdenek Novotný

Datum zadání závěrečné práce: 13.11.2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20.6. 2021

.....

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce Mgr. Miroslavu Půžovi, Ph.D. za cenné rady a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Anotace

Miškářová, Karolína. *Vybrané turistické cíle v Jeseníkách*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 49 s. Bakalářská práce.

Práce se bude zabývat zejména oblastí Jeseníků, okolím města Jeseník a také vybranými destinacemi v oblasti Rychlebských hor. Práce bude obsahovat geografickou, kulturně-historickou a turistickou analýzu vybraných lokací. Součástí práce bude návrh jednodenního poznávacího zájezdu pro vybranou cílovou skupinu.

Klíčová slova: Hrubý Jeseník, Rychlebské hory, Turismus

Annotation

Miškářová, Karolína. *Selected Tourist Destinations in Jeseníky*. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2021. 49 pp. Bachelor Thesis.

The work will deal mainly with the Jeseníky Mountains, the surroundings of the town of Jeseník and with selected destinations in the Rychlebské Mountains. The work will contain a geographical, cultural-historical and tourist analysis of selected locations. Part of the work will be a proposal for a one-day sightseeing tour for a selected target group.

Keywords: Jeseníky Mountains, Rychlebské Mountains, Tourism

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Města a obce.....	10
2.1	Jeseník.....	10
2.2	Lipová – lázně.....	11
2.3	Karlova Studánka.....	11
2.4	Javorník.....	12
2.5	Zlaté hory.....	13
3	Geologická charakteristika oblasti.....	14
3.1	Hrubý Jeseník.....	14
3.2	Rychlebské hory.....	16
3.3	Zlatohorská vrchovina.....	17
4	Přírodní atraktivity.....	18
4.1	Chráněná krajinná oblast Jeseníky.....	18
4.2	Přírodní atraktivity v oblasti Hrubého Jeseníku.....	18
4.2.1	Údolí Bílé Opavy.....	19
4.2.2	Rejvíz a mechová jezera.....	19
4.2.3	Praděd.....	20
4.2.4	Petrovy kameny.....	22
4.2.5	Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně.....	22
4.3	Přírodní atraktivity v Rychlebských horách.....	23
4.3.1	Jeskyně Na Pomezí.....	23
4.3.2	Jeskyně Na Špičáku.....	23
4.3.3	Borůvková hora.....	24
5	Kulturně-historické atraktivity.....	25
5.1	Chata Ovčárna.....	25
5.2	Karlova Studánka.....	25
5.3	Priessnitzovy Lázně.....	26
5.4	Zámek Jánský Vrch.....	27
5.5	Kulturní akce.....	28
6	Známé turistické trasy.....	29
6.1	Stezka Vincenze Priessnitze.....	29
6.2	Tančírna v Račím údolí.....	29
6.3	Naučná stezka Červenohorské sedlo – Šerák.....	30
6.4	Hornická naučná stezka.....	30

7	Vybrané turistické atraktivity	31
7.1	Pivovary	31
7.1.1	Minipivovar Jeseník Lichtwitz	31
7.1.2	Pivovar Cestář	31
7.1.3	Minipivovar Kolštejn.....	31
7.2	Rozhledny	32
7.2.1	Rozhledna Zlatý Chlum.....	32
7.2.2	Rozhledna Biskupská kupa.....	32
7.2.3	Rozhledna Hraniční vrch	33
7.2.4	Rozhledna Liptaň Strážnice	33
8	Praktická část	34
9	Závěr	44
10	Použité zdroje.....	45
10.1	Knižní zdroje.....	45
10.2	Internetové zdroje.....	46

1 Úvod

Bakalářská práce bude zaměřena na vybrané atraktivity v Jeseníkách. Budou představeny turisticky zajímavá místa oblastí Hrubého Jeseníku a Rychlebských hor.

V bakalářské práci bude vytvořena teoretická a praktická část. Teoretická část se bude opírat o stěžejní literaturu Paulík, 2009¹, David, 2009². V této části bude vysvětlen geologický vývoj oblasti. Dále také budou představena města patřící do Jesenické lokality. Pozornost bude věnována i zajímavým přírodním atraktivitám, jako například nejvyšší hoře Moravy Pradědu, přírodní rezervaci údolí Bílé Opavy, či například CHKO Rejvíz společně s Velkým mečovým jezírkiem. Poté se teoretická část zaměří na kulturně-historické atraktivity, tato kapitola se bude věnovat zámku Jánský vrch, obci Karlova Studánka, či Priessnitzovým lázním. Pozornost bude věnována i kulturnímu vyžití, které se v oblasti nabízí.

Dále budou představeny některé naučné turistické trasy, které oblast protínají a seznamují tak účastníky s historií oblasti, či jejím fungováním. Posledním bodem teoretické části budou vybrané turistické atraktivity. V této kapitole budou představeny místní minipivovary, které lákají turisty na své chuťově jedinečné produkty. Kromě pivovarů bude představena i řada rozhleden, které se v Jeseníkách nachází.

Praktická část bakalářské práce bude obsahovat vytvořený turistický produkt v podobě jednodenního poznávacího zájezdu, který by mohl případně sloužit jako tištěný průvodce. Cílem praktické části bude seznámit čtenáře s vybranými turistickými atraktivitami Jeseníků a rozšířit jejich povědomí o oblasti. V rámci praktické části budou čtenáři provedeni vytvořenou turistickou trasou, upozorněni na zajímavosti a obohaceni o nové vědomosti.

K absolvování výletu je však nutné, aby účastník vlastnil motorové vozidlo, z důvodu přesunů k dalším bodům programu.

¹PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:39e6d040-92d7-11e5-b433-5ef3fc9bb22f>

²DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:434e89f0-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

2 Města a obce

V této kapitole budou charakterizována města a obce v Jesenické oblasti, která jsou pro lokalitu významná, či turisticky oblíbená. Kapitola představí okresní město Jeseník, obec Karlovu Studánku, či například město Zlaté Hory. Dále se bude věnovat obci Lipová-lázně a městu nacházejícímu se na hranicích s Polskem, Javorníku.

2.1 Jeseník

Město Jeseník se nachází v Olomouckém kraji nedaleko hranic s Polskem.³ Město je obklopeno Rychlebskými horami, pohořím Hrubého Jeseníku a Zlatohorské vrchoviny. V současné době ve městě žije přibližně 11 000 obyvatel.⁴

První písemná zmínka o městě Jeseník pochází z roku 1267, kdy patřilo vratislavskému biskupství. Důležité je zmínit, že až do roku 1947 se město vyskytovalo pod názvem Frývaldov. Ve 14. - 16. století se hlavním průmyslem oblasti stalo železářství, těžila se tu železná ruda, zlato, či stříbro. Ve 30. letech 20. století se zde vyskytovalo velké množství německé národnosti. Celkový rozvoj města po 2. světové válce byl velmi pomalý, ke zlepšení došlo až v 60. letech 20. století, kdy došlo k budování průmyslu.⁵

Dříve Jeseník fungoval jako okresní město. V současné době město poskytuje veškerou občanskou vybavenost. V Jeseníku funguje několik základních a středních škol různého zaměření. Ve volném čase je možné zajít na divadelní představení, která se hrají v divadle Petra Bezruče. Za přívetivého počasí je dostupné i Letní divadlo, kde se konají různé festivaly. Nejnovější filmovou tvorbu mohou lidé shlédnout v jesenickém kině Pohoda. Město se dále věnuje naučným přednáškám, které pořádá ve Vlastivědném muzeu Jesenicka.⁶

V horském městě žilo i několik slavných osobností, které jej proslavili. Mezi ně patří především Vincenc František Priessnitz,⁷ který se zasloužil o založení Lázní Jeseník. Další významnou jesenickou osobností je talentovaný barokní hudební skladatel Karl Ditters von Dittersdorf. Na jeho počest se na Jesenicku každoročně pořádá mezinárodní

³ ADAM, Jan. *Ottova encyklopedie Česká republika*. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 467. ISBN 80-736-0456-6.

⁴ JESENÍK, MĚSTO PRO ŽIVOT. *Jeseník, město v srdci přírody* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/cz/mesto-a-mestsky-urad/520-jesenik-mesto-pro-zivot.html>

⁵ ADAM, Jan. *Ottova encyklopedie Česká republika*. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s.467. ISBN 80-736-0456-6

⁶ *Jeseník, město v srdci přírody: Volný čas* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/cz/volny-cas-v-jeseniku/>

⁷ ADAM, Jan. *Ottova encyklopedie Česká republika*. 5. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s.352. ISBN 80-736-0456-6

hudební festival.⁸ Opomenout by se neměla i fiktivní postava, která je známá svým původem z dříve nazývaného Frývaldova, Alois Nebel.⁹

2.2 Lipová – lázně

Lipová – lázně je obec ležící ve výběžku Zlatohorské vrchoviny, nachází se v okrese Jeseník.¹⁰ V současné době v obci žije 2118 obyvatel.¹¹

Obec je velmi dobře občansky vybavena. Nachází se zde mateřská a základní škola, ale také praktická škola a odborné učiliště. Pro kulturní účely je zde zřízen Národní dům. V obci se nachází dvě muzea, Muzeum Johanna Schrotha a Muzeum Slezského Semmeringu. Sportovní nadšenci mohou využít víceúčelové hřiště, tenisové kurty, či lyžařský areál. Oblast bývá často využívána turisty, kteří se mohou ubytovat ve wellness hotelu s krytým bazénem.¹²

Je důležité zmínit, že současná sestava obce vznikla až v roce 1960. V tomto roce se spojily dvě obce do jedné. Obce Dolní Lipová a Horní Lipová vytvořily jednotnou obec Lipová – lázně. Lázně zde byly založeny Johannem Schrothem v roce 1837. Zaměřují se především na léčení obezity, či různých kožních onemocnění.¹³

2.3 Karlova Studánka

Obec Karlova Studánka se nachází v okrese Bruntál. Díky své nadmořské výšce 800 m n. m. patří mezi nejvýše položené obce tohoto okresu.¹⁴ V této turisticky oblíbené obci žije pouze 169 obyvatel.¹⁵

Velmi důležitým faktorem pro Karlovu Studánku je lázeňský průmysl spojený s cestovním ruchem. Vysoká nadmořská výška a horské okolí jde ruku v ruce s těmito faktory. Lokalita je proslulá svým čistým vzduchem a léčivými prameny.¹⁶

⁸ ADAM, Jan. *Ottova encyklopedie Česká republika*. 2. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s.106. ISBN 80-736-0456-6

⁹ Jeseník, město v srdci přírody: Alois Nebel [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/cz/volny-cas-v-jeseniku/36-alois-nebel.html>

¹⁰ ADAM, Jan. *Ottova encyklopedie Česká republika*. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 518. ISBN 80-736-0456-6.

¹¹ Počet obyvatel v obci Lipová- lázně [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.obyvateleceska.cz/Jesen%C3%ADk/Lipov%C3%A1-1-%C3%A1zn%C4%9B/540030>

¹² Lipová - lázně: Současnost obce - Základní údaje o obci [online]. 2012 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.lipova-lazne.cz/soucasnost-obce/ds-5699/archiv=0&p1=10612>

¹³ Lipová - lázně: Historie lázní v Dolní Lipové [online]. 2012 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.lipova-lazne.cz/historie-lazni-v-dolni-lipove/d-38240/p1=10612>

¹⁴ Karlova Studánka: O obci [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://www.kstudanka.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=6330&id=1160&p1=1026

¹⁵ Počet obyvatel: Karlova Studánka [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4718/karlova-studanka/pocet-obyvatel/>

¹⁶ Karlova Studánka: O obci [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://www.kstudanka.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=6330&id=1160&p1=1026

V obci se nachází lázně, fitcentrum, tenisové kurty a v zimních měsících je možné využít 600 m dlouhé kluziště vhodné na bruslení. Pro své obyvatele je tu zřízena mateřská a základní škola. Funguje zde několik malých obchodů, převážně turisticky orientovaných.¹⁷

2.4 Javorník

Město Javorník leží v okrese Jeseník v Olomouckém kraji. Nachází se u hranic s Polskem v Rychlebských horách.¹⁸ Město v současné době obývá 2 710 obyvatel.¹⁹

Město je pro své obyvatele velmi dobře zařízené. Nachází se zde tři mateřské a jedna základní škola. Kulturní oblast zastupuje Městské kulturní středisko, Kino Olympia, či barokně upravený zámek Jánský vrch. Oblíbenou událostí, která se koná každoročně v září, je Mezinárodní hudební festival Karla Ditterse z Dittersdorfu, během kterého se pořádají koncerty klasické hudby a představuje se tvorba tohoto významného barokního umělce.²⁰

Dochované prameny odkazují na existenci města již v roce 1291. Rod vratislavských v druhé polovině 13. století v oblasti nechal postavit hrad, který po gotické přestavbě v 16. století sloužil jako letní sídlo.²¹ Od 16. století město vzkvétalo, těžilo se zde stříbro a vyvinula se textilní výroba. V 19. a 20. století město osídlovali převážně Němci. Během druhé světové války město okupovali Němci, kteří tu spravovali několik zajateckých táborů. Po válce se německé obyvatelstvo odstěhovalo, tento proces způsobil nejen pokles obyvatelstva v oblasti, ale také velké poničení místních domů.²²

¹⁷ Karlova Studánka: Turistika a lázeňství [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.kstudanka.cz/turistika-a-lazenstvi/ms-3467/p1=3467>

¹⁸ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 464. ISBN 80-736-0456-6.

¹⁹ Počet obyvatel: Javorník [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/5080/javornik/pocet-obyvatel/>

²⁰ Město Javorník: Kultura [online]. 2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/volny-cas/kultura/>

²¹ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 31. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5c0c2650-864e-11e6-84e2-005056827e51>

²² ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 464. ISBN 80-736-0456-6.

2.5 Zlaté hory

Zlaté Hory je město, které patří do Jesenického okresu. Z geologického hlediska se nachází ve Zlatohorské vrchovině.²³ V současné době město obývá 3 718 obyvatel.²⁴ Průmysl města byl odjakživa svázán s hornickou činností, která napomáhala k rozkvětu a rozvoji. Mezi další průmyslovou činnost patřilo zpracování dřeva a následná papírna. Úspěšným sektorem byl a stále je textilní průmysl.²⁵

Město svým obyvatelům poskytuje veškerou občanskou vybavenost. Ze vzdělávacích zařízení je zde zastoupena mateřská, ale i základní škola. Kulturní část zastupuje městské muzeum, kino, mnoho spolků a zájmových sdružení. Lokalita je atraktivní i z hlediska cestovního ruchu. V okolí Zlatých hor se nachází skiareál, Zlatokopecký skanzen, Rozhledna na biskupské kupě, či například Poštovní štola.²⁶

Název Zlaté Hory se pro označení města začal používat až v roce 1949. Do té doby město neslo nazvání Zuckmantel. Toto tvrzení dokládá listina vratislavského biskupa Tomáše I. z roku 1263.²⁷ V historii se město proslavilo díky rozsáhlé těžbě zlata. Pro těžbu zlata se využívaly metody rýžování a později i podpovrchovou těžbou. Rozvoj města dospěl v 19. století k tomu, že zde byly vybudovány malé lázně. V počátku 20. století město osídlovala převážně německá národnost. Po druhé světové válce se německé obyvatelstvo vrátilo do své země.²⁸

²³ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 710. ISBN 80-736-0456-6.

²⁴ Počet obyvatel: Zlaté Hory [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/5921/zlate-hory/pocet-obyvatel/>

²⁵ Zlaté Hory: Historie města [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: https://zlatehory.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19319&id=305908&p1=52683

²⁶ Městské informační centrum Zlaté Hory: Život ve městě [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://zlatehory.cz/ic/>

²⁷ NOVOTNÝ, Pavel, ZIMÁK, Jiří, Vlastivědné muzeum (Olomouc, Česko) a Městský úřad. Zlaté Hory: historie a současnost ložiska zlata evropského významu. Olomouc: Memoria, 2003. s. 8. ISBN 80-85807-20-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b4803900-2c52-11e4-90aa-005056825209>

²⁸ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 710. ISBN 80-736-0456-6.

3 Geologická charakteristika oblasti

Na pohoří Jeseníky se dá nahlížet z různých pohledů, ale primárně důležité je jejich umístění. Jeseníky se nacházejí téměř ve středu Evropy a spadají do oblasti České vysočiny. Nacházejí se v její severo-východní části jako jedna z hlavních částí Krkonoško-jesenické soustavy, kdy tvoří její východní polovinu, a to Jesenickou podsoustavu.²⁹

Česká vysočina, a tedy i pohoří Jeseníky, vznikly při variském vrásnění (jinak nazývané hercynské), které probíhalo na konci prvohor. Od té doby jsou Jeseníky postupně zaoblovány, erodovány a snižovány.³⁰

V období čtvrtohor dokonce Jeseníky zakrýval pevninský ledovec, který sem zasahoval až z oblasti dnešní Skandinávie, jako pozůstatek po tomto ledovci můžeme najít ojedinělé morény a bludné balvany.³¹

Hraniční pohoří České republiky, kam spadají i Jeseníky, se v některé literatuře souhrnně označují jako Sudety. Toto označení se v české literatuře dnes již nepoužívá. Základní a nejjednodušší dělení rozděluje pohoří Jeseníky na Hrubý a Nízký Jeseník. Geomorfologicky se ale Jesenická podsoustava rozděluje na mnoho částí, kdy nejvýznamnější jsou právě Hrubý a Nízký Jeseník, Zlatohorská vrchovina, Rychlebské hory nebo Králický Sněžník.³²

3.1 Hrubý Jeseník

Pohoří nacházející se na severu Moravy, zaujímá plochu 530 km². Jedná se o druhé nejvyšší horstvo Hercynského systému. Na území Hrubého Jeseníku se vyskytuje 56 vrcholů, které dosahují výšky více než 1000 m n. m. Nejvyšším vrcholem je hora Praděd (1 491 m n. m.), dalšími významnými vrcholy jsou Vysoká hole, Petrovy kameny, Keprník, či Malý Děd.³³

²⁹ BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012. s.137. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

³⁰ BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012. s.9-13. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

³¹ tamtéž

³² BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012. s.137. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

³³ ADAM, Jan. *Ottova encyklopedie Česká republika*. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 450. ISBN 80-736-0456-6.

Hrubý Jeseník jakožto nejvyšší část Jesenické podsoustavy se skládá ze tří podcelků: Keprnické hornatiny, Medvěděské a Pradědské hornatiny.³⁴ Nejvyšším vrcholem Keprnické hornatiny je hora Keprník se svými 1423 m n. m. V Keprnické hornatině je možné nalézt množství kryogenních útvarů, jako jsou mrazové sruby a kryoplanační terasy. Většinové území Keprnické hornatiny pak spadá do CHKO Jeseníky. Hlavní horninou, kterou je Keprnická hornatina tvořena jsou svory a ruly.³⁵

Nejvyšším vrcholem Medvěděské hornatiny je Medvědí vrch. Tato hornatina se nachází ve východní části Hrubého Jeseníku, a i zde je možné najít množství kryogenních tvarů, například mrazové sruby či kamenná moře. Zajímavostí tohoto regionu, většinově spadajícího do CHKO Jeseníky, jsou křemencové skalní útvary v PR Suchý vrch a kotliny Bílé a Černé Opavy. Hlavními horninami Medvěděské vrchoviny jsou kvarcity a svory.³⁶

Nejvyšší částí Hrubého Jeseníku je Pradědská hornatina s horou Praděd sahající do výšky 1491 m n. m. Pradědská hornatina se nachází v samém středu Hrubého Jeseníku. V této hornatině se nachází mnoho zajímavých útvarů jako je PR Vysoký Vodopád na Bílé Opavě přesahující 28 metrů, ledovcové kotle – Velká kotlina a Malá kotlina, kamenné ledovce a nachází se zde také člověkem upravená oblast přečerpávací elektrárny Dlouhé Stráně. Původní vrchol ve výšce 1337 m n. m. byl nahrazen horní nádrží elektrárny.³⁷

V Pradědské hornatině je možné jako známé vyhlídky a rozhledny jmenovat rozhlednu Praděd, Velký Klínovec, Mravenečník, Vřesník či Kamzičník. Pradědská hornatina je tvořena zejména rulami, svory a kvarcity.³⁸

V období prahor, starohor a konce devonu v prvohorách se Hrubý Jeseník vyskytoval na dně moře v okolí rovníku. Toto tvrzení lze podložit nálezy zkamenělin korálů. Po tomto období následovalo variské vrásnění, které probíhalo téměř 70 milionů let v období prvohor. Variské vrásnění ovlivnilo dnešní geologický tvar Jeseníků.³⁹

³⁴ BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012. s.184-187. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

³⁵ tamtéž

³⁶ tamtéž

³⁷ tamtéž

³⁸ tamtéž

³⁹ ONDRYÁŠ, Jan. Geomorfologie a geologie Hrubého Jeseníku [online]. , 1-2 [cit. 2021-6-17]. Dostupné z: https://m.lipovazne.cz/assets/File.ashx?id_org=8466&id_dokumenty=266784

Během vrásnění se uskutečnila metamorfóza hornin. V období devonu se k procesu mořské sedimentace přidala i sopečná činnost.⁴⁰

Druhohory se vyznačují intenzivní denudací, která způsobila odplavování pevných částí z povrchu hornin. Denudace se projevovala i ve třetihorách. Ve čtvrtohorách se střídalo teplé a chladné období. V tomto časovém úseku se do Jeseníků dostal skandinávský ledovec. V mladších čtvrtohorách došlo ke zvětrávání a vzniku rašelinišť.⁴¹

3.2 Rychlebské hory

Relativně plochá hornatina se nachází v oblasti Jeseníků na severozápadu Moravy a částečně v Polsku. V oblasti se nachází četné množství lesů. Nejvyšším bodem Rychlebských hor je vrchol Smrk, který se nachází v 1 126 m.n.m. Svůj název pohoří získalo od města Rychleby, nacházejícím se v Polsku (v současné době Złoty Stok).⁴²

Celek Rychlebské hory se skládá ze tří menších podcelků: Hornolipovská vrchovina, Travenká hornatina a Sokolský hřbet. V Rychlebských horách je možné najít nepřeberné množství zajímavých míst, jako jsou například vodopády Stříbrného potoka, Lipová – lázně, či Lázně Jeseník. V Rychlebských horách je mnoho rozhleden, například rozhledna na Borůvkové hoře, či Čertovy kazatelny.⁴³

Rychlebské hory jsou vytvořeny orlicko-kladským a staroměstským krystalinikem. Tyto části se skládají z metamorfovaných hornin z období starohor. Pro Rychlebské hory je typické široké zastoupení hornin, ať už se jedná o vyvřelé, usazené či přeměněné. Typickým příkladem jsou svory a ruly.⁴⁴

⁴⁰ ONDRYÁŠ, Jan. Geomorfologie a geologie Hrubého Jeseníku [online]. , 1-2 [cit. 2021-6-17]. Dostupné z: https://m.lipova-lazne.cz/assets/File.ashx?id_org=8466&id_dokumenty=266784

⁴¹ tamtéž

⁴² ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 631. ISBN 80-736-0456-6.

⁴³ BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky. Praha: Academia, 2012. s.178-180. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

⁴⁴ ONDRYÁŠ, Jan. Přírodní poměry Rychlebských hor: Geologické poměry. Informační centrum a Muzeum Johanna Schrotha Lipová-Lázně [online]. 2007 [cit. 2021-6-17]. Dostupné z: <http://www.ic-lipova.cz/prirodni-pomery-rychlebskych-hor/d-1014>

3.3 Zlatohorská vrchovina

Zlatohorská vrchovina je dalším významným celkem Jesenické podsoustavy. Skládá se za čtyř podcelků: Bělské pahorkatiny, Rejvízské a Hynčické hornatiny a Jindřichovské pahorkatiny. Dominantou Zlatohorské vrchoviny jsou mechová jezera, kdy nejznámější Velké mechové jezírko se nachází v NPR Rejvíz.⁴⁵ Toto Velké mechové jezírko je největším rašelinným jezerem v České republice. Protéká zde Zlatý potok, kdy východní část povodí Zlatého potoka patří do CHKO Jeseníky.⁴⁶

Nedaleko Liptaně se také nachází jeden z našich největších bludných balvanů – Liptaňský bludný balvan. I ve Zlatohorské vrchovině se vyskytují rozhledny a vyhlídky, kdy mezi nejznámější je možné zařadit Velký Špičák, Zlatý Chlum, Čertovy skály, Kraví horu a Svatý Roch. Zlatohorská vrchovina je tvořena břidlicemi, rulami a ojediněle i krystalickými vápenci, kvarcity a prachovci.⁴⁷

⁴⁵ BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012. s.180-184. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

⁴⁶ BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012. s.184-187. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.

⁴⁷ tamtéž

4 Přírodní atraktivita

Příroda se viditelně podílí na rozvoji cestovního ruchu v Jesenické oblasti. Turisty sem láká především čisté podnebí, hornatý povrch a příjemné prostředí.

Tato kapitola se zaměří na vybrané přírodní atraktivita v oblasti Hrubého Jeseníku a Rychlebských hor a také charakterizuje organizaci, která se stará o správu oblasti.

4.1 Chráněná krajinná oblast Jeseníky

Chráněná krajinná oblast se nachází na severovýchodě České republiky, v oblasti Hrubého Jeseníku. Vyhlášena byla v roce 1969 a zaujímá rozlohu 744 km². Do oblasti spadá osmnáct přírodních rezervací, čtyři národní přírodní rezervace a šest přírodních památek.⁴⁸ Chráněná krajinná oblast má svůj nejvyšší bod na hoře Praděd (1491 m.n.m.) a naopak nejnižší bod se nachází na hladině Bělé v Mikulovicích (320 m.n.m.).⁴⁹

Území CHKO je velmi zalesněné, vyskytují se zde hojně smrky a buky. V některých částech jsou lesy natolik zachované, že mají charakter pralesa. Z tohoto důvodu je oblast považována za nejlesnatější CHKO v Čechách.⁵⁰ Avšak údaje se mohou po aktuální situaci s kůrovcem lišit. Rostlinstvo je v oblasti CHKO značně rozmanité, vyskytuje se zde několik chráněných druhů, dokonce i endemitů. Příkladem endemického druhu je například lipnice jesenická, či zvonek český jesenický. Z řady chráněných zvířat se na území CHKO nachází například tetřev hlušec, kos horský, či rys ostrovid.⁵¹

4.2 Přírodní atraktivita v oblasti Hrubého Jeseníku

V této části budou představeny zástupci přírodních památek v oblasti Hrubého Jeseníku. Podkapitola se zaměří na přírodní rezervaci Bílá Opava, Rejvíz, dále také na kamenný komplex Petrovy kameny a nejvyšší horu Jesenicka – Praděd.

⁴⁸ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 17. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5b040520-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁴⁹ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s.103. ISBN 80-736-0456-6.

⁵⁰ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 17. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5b040520-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁵¹ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 103. ISBN 80-736-0456-6.

4.2.1 Údolí Bílé Opavy

Přírodní rezervace Bílá Opava, která je součástí Národní přírodní rezervace Praděd, byla vyhlášena v roce 1963. V současné době rezervaci vede naučná stezka, jejíž zřizovatelem je Správa CHKO Jeseníky. Na naučné stezce je umístěno 13 informačních tabulí, které podávají stručné informace o charakteru krajiny.⁵²

Stejnomená řeka protékající rezervací pramení na jižním svahu Pradědu. Řeka význačně napomohla k vytvoření údolí, skalním výchozům a vodopádům. V oblasti vodopádů a peřejí je možné si povšimnout vymletých oválných tvarů, které vznikly během evorzních procesů. Ke vzniku dojde pomocí silného proudu vody, který s sebou odnáší i pevný materiál, jako například různé kamení a písek, tento materiál následně „vymele“ prohlubně do koryta řeky.⁵³

Údolí Bílé Opavy je příznivým místem pro růst různých dřevin a rostlin. Nachází se zde významný smrkový prales, v kterém se vyskytuje jesenícký smrk. Tento druh smrku je již přizpůsobený okolnímu klimatu, charakterizuje se úzkými korunami ve tvaru válce a jeho větve jsou zahnuté směrem dolů.⁵⁴

Zástupci chráněných rostlin, které v oblasti rostou, jsou například oměje šalamounka či stračka vyvýšená. Zástupci živočišné třídy, kteří se aklimatizovali na okolní podmínky jsou korýš blešivec potoční, kulíšek nejmenší, jeřábek lesní a larvy jepic, či chrostíků. V místních vodách se kvůli chladným klimatickým podmínkám ryby téměř nevyskytují, pouze ojediněle je možné u Karlovy Studánky spatřit pstruha potočního.⁵⁵

4.2.2 Rejvíz a mechová jezera

Chráněná přírodní rezervace plná rašelinišť, nacházející se ve stejnojmenné obci, bývá často označovaná jako Moravská Sibiř. Rejvízská pahorkatina se nachází v 800 m.n.m. a společně se Zlatohorskou vrchovinou budují předhůří Hrubého Jeseníku.⁵⁶

⁵² NS Bílá Opava. *Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-6-15]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/sprava-informuje/naucne-stezky/ns-bila-opava/>

⁵³ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 64. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5e82f2b0-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁵⁴ NS Bílá Opava. *Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-6-15]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/sprava-informuje/naucne-stezky/ns-bila-opava/>

⁵⁵ *tamtéž*

⁵⁶ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 54. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5ddc5270-864e-11e6-84e2-005056827e51>

Součástí rezervace kromě rašelinišť jsou i dvě jezera, Velké mechové jezero a Malé mechové jezero. Pro veřejnost je zpřístupněné pouze Velké jezírko, ke kterému je možné dostat se pomocí naučné stezky.⁵⁷

Fauna a flora má kvůli přívětivému klimatu bohaté zastoupení. Vyskytuje se zde borovice blatka, masožravá rosnatka okrouhlolistá, různé druhy orchidejí či mečičků. Ze zvířecích zástupců je typickým příkladem datel černý, čáp černý anebo šídlo rašelinné.⁵⁸

4.2.3 Praděd

Praděd je se svojí výškou 1 491 m n. m. nejvyšší horou Moravy. Na jeho vrcholu se tyčí 145 m vysoká telekomunikační věž. Zajímavostí je, že vrchol této věže je zároveň i nejvyšším bodem v České republice.⁵⁹ Kromě telekomunikační věže na vrcholu je možné najít i hraniční kámen pocházející z roku 1721. Kámen rozděloval část na tři území: vratislavské území, bruntálské a losinské panství.⁶⁰

Počasí na Pradědu je po celý rok velmi chladné, průměrná teplota se zde pohybuje okolo 1°C. Z tohoto důvodu se na jeho vrcholu vyskytují pouze drobné keře a mechové porosty.⁶¹ Při sestupu do nižší nadmořské výšky je však možné spatřit například borovici kleč, či horské smrky, které kvůli klimatickým podmínkám dorůstají nižšího vzrůstu než obvykle.⁶²

4.2.3.1 Název hory a legenda

Z historického hlediska název hory nebyl vždy jasný. Staří Slované horu prý pojmenovali Stará Vatra a na jejím vrcholu zakládali oheň, aby odlákali možného nepřítele. Ve 13. století se z německých pramenů dochoval název Schneberg, který by se dal přeložit jako Sněžka. Tento pojem se objevoval v různých formách, například

⁵⁷ TOUŠLOVÁ, Iveta, Marek PODHORSKÝ a Josef MARŠÁL. Toulavá kamera. Praha: Freytag & Berndt, 2006. sv. 2. s. 133. ISBN 80-7316-228-8.

⁵⁸ PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. s. 69. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:39e6d040-92d7-11e5-b433-5ef3fc9bb22f>

⁵⁹ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s.51. [1b]. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:59ce9260-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁶⁰ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 51. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5d99cb30-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁶¹ DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. s. 20. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:434e89f0-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

⁶² Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 50. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5d86b860-864e-11e6-84e2-005056827e51>

Niská Sněžka. Z 18. století existují důkazy o označení hory jako Altvater, či Vaterberg, z těchto názvů mohlo vzniknout dnešní označení, Praděd.⁶³

Jméno posloužilo i k vytvoření pohádkových legend o mocném strážci Jeseníků, dědu Pradědovi. Nejčastěji bývá vyobrazen jako stařec s dlouhými bílými vousy, jeho podoba se však může měnit. Mezi jeho další podoby patří lesník, či například pasáček. Legendy praví, že děd Praděd si vážil dobroty lidí a trestal zlé. Jeho funkcí je ochraňovat Jeseníky a jejich obyvatele.⁶⁴

4.2.3.2 Telekomunikační věž

Před postavením telekomunikační věže se v polovině roku 1903 se začalo se stavbou Strážní věže Habsburg, německy Wachturm Habsburg. Jako stavební materiál se použilo kamenné zdivo. V roce 1912 byla věž zpřístupněna pro veřejnost. Její výška dosahovala 32,5 m.⁶⁵ Ve věži se nacházela restaurace, měly zde být ubytovací prostory a rozhledna. Při otevření bylo možné užívat pouze restauraci a rozhlednu. S využitím ubytovacích prostor se muselo počkat, jelikož kamenný materiál nebyl dostatečně doschlý. Vzhledem k umístění a klimatu lokality nebylo jednoduché, aby kámen zaschl. Proto se plánované ubytovací prostory využívaly jako sklad.⁶⁶

Mezi lety 1926-1934 se budova sice stále opravovala, ale objekt začal chátrat. Během okupace k věži byly přistavěny další budovy, například vojenská meteorologická stanice, a začátkem 40. let 20. století přibyla i Poštovní chata.⁶⁷ Po 2. Světové válce byla v provozu restaurace a rozhledna, avšak nenašla se žádná instituce, která by věž spravovala a starala se o ni. Proto v roce 1957 došlo k jejímu uzavření a o dva roky později se zřítla.⁶⁸

Výstavba telekomunikační věže začala až v roce 1968 a otevřena byla v roce 1980. Věž slouží jako vysílač a meteorologická stanice. V objektu se nachází horský hotel, restaurace a prosklená vyhlídka, která je ve výšce 80 m.⁶⁹

⁶³ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 50. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5d86b860-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁶⁴ Strážci českých hor: Krakonoš, Radegast, Rampušák. Kam po Česku [online]. 21.12.2015 [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: <https://www.kampocesku.cz/clanek/20066/strazci-ceskych-hor>

⁶⁵ DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. s. 21. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:43640dc0-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

⁶⁶ tamtéž

⁶⁷ tamtéž

⁶⁸ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 51. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5d99cb30-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁶⁹ DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. s. 22. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:43796a80-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

4.2.4 Petrovy kameny

Významný vrchol se nachází nedaleko vrcholu hory Praděd. Leží v nadmořské výšce 1 446 m n. m. Se skalisky pro veřejnost nepřístupnými se pojí zajímavá minulost. V 2. polovině 17. století se zde konaly procesy, při kterých zahynulo více než 50 osob, které byly podezřívány z čarodějnictví. Pro upomínku na tuto smutnou událost zde stojí mučednický sloup z roku 1682.⁷⁰

Pojmenování komplexu může být odvozeno od pověsti o kováři Petrovi. Ten se schovával se svojí dívkou před rozzuřeným otcem jeho milé. Ve chvíli, kdy se oba dotkli skály, padl do okolí oblak mlhy, který je zachránil.⁷¹

Petrovy kameny jsou pro veřejnost nedostupné, kvůli ochraně vzácných rostlin, které je obklopují. Vyskytuje se zde například sasanka narcisokvětá, violka sudetská, či například hořec jarní.⁷²

4.2.5 Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně

Horní nádrž vodní elektrárny je jezero vytvořené lidskou činností a zároveň se jedná o nejvýše položenou vodní plochu v České republice. Nádrž Dlouhé stráně se nachází v nadmořské výšce 1350 m. Dolní nádrž elektrárny se nachází v údolí Divoké Desné.⁷³

Vodní elektrárna funguje díky využití výškového rozdílu 550 m mezi horní nádrží a údolím. Voda z horní nádrže se pouští dolů na turbínu a v nočních hodinách se posílá zpět nahoru.⁷⁴

Pro turisty je možné si zarezervovat exkurzi, kdy nahlédnou do prostor elektrárny a dozví se více o jejím fungování. Zajímavým zpestřením může také být zapůjčení koloběžek a nechat se svézt od horní nádrže dolů, což je nejdelší sjezd pro koloběžky v České republice.⁷⁵

⁷⁰ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 579. ISBN 80-736-0456-6.

⁷¹ JANOŠKA, Martin. Křížem krážem po moravských horách: pěšky i na kole. Praha: Fragment, 2010. s. 33. ISBN 978-80-253-0986-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:6bd15f30-5fcf-11e4-8b87-001018b5eb5c>

⁷² DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. s. 25. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:43b75de0-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

⁷³ ŠAFÁŘ, Jiří. Chráněná území ČR, VI: Olomoucko. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2003. s. 60. ISBN 80-86064-46-08. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:bcecedd0-cf77-11e5-88b1-5ef3fc9ae867>

⁷⁴ STRÁSKÝ, Jan. Přehrady Čech, Moravy a Slezska: průvodce. Liberec: Knihy 555, 2010. s. 190. ISBN 978-80-86660-31-1. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:810ea020-cf42-11e7-9c14-005056827e51>

⁷⁵ Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://www.dlouhe-strane.cz/>

4.3 Přírodní atraktivita v Rychlebských horách

Tato podkapitola představí zástupce přírodních atraktivit Rychlebských hor. Pozornost se věnuje jeskyním, jako například Jeskyni Na Pomezí či Jeskyni Na Špičáku. Dále bude představena a charakterizována turisticky oblíbená Borůvková hora.

4.3.1 Jeskyně Na Pomezí

Krápníkové jeskyně se nachází nedaleko obce Vápenná v jižní části Rychlebských hor. Jeskyně byly objeveny v první polovině 20. století, kdy byly nalezeny náhodou. K objevu došlo při odstřelu v nedalekém lomu. Pro veřejnost byly jeskyně otevřeny v roce 1950.⁷⁶

Jeskyně jsou tvořeny dvoupatrovým systémem chodeb a komínovitých dómů vytvořených v mramoru. Stěny jeskyní zkrášlují stalagmity, stalaktity a malá jezírka. Mezi známé navštěvované pasáže patří Ledový dóm, Dóm u smuteční vrby, nebo například chodba Římských lázní.⁷⁷ Turisticky zajímavou je Zvonice, kdy průvodce poklepe na krápníky, které následně vydávají zvuk připomínající zvonek.⁷⁸

Potenciální hrozbou pro jeskyni je těžba vápence, který se těží na vrcholu kopce nad jeskyněmi. Zde těžený vápenec je velmi kvalitní a využívá se k především k potravinářským a chemickým účelům.⁷⁹

4.3.2 Jeskyně Na Špičáku

Jeskyně nacházející se nedaleko obce Písečná ve východní části Rychlebských hor je pro veřejnost otevřená od roku 1884. Jedná se o nejstarší písemně doloženou jeskyni ve střední Evropě. První dochovaná zmínka se datuje až do roku 1430. V době středověku byla často navštěvována, na stěnách a stropě se nachází mnoho epigrafických evidencí. V jeskyni se nachází tzv. Rippelův sál, který slouží jako koncertní síň, díky své skvělé akustice.⁸⁰ Jeskyně se od ostatních liší tvary chodeb, které proudy vody vytvarovaly do srdcovitých útvarů. Právě srdcová chodba je symbolem jeskyně.⁸¹

⁷⁶ ONDŘEJ, Lumír. Kam na severní Moravě a ve Slezsku. Brno: Computer Press, 2007. s. 87. ISBN 978-80-251-1691-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:27591ac0-5b90-11e9-a9b4-5ef3fc9bb22f>

⁷⁷ tamtéž

⁷⁸ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 38. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5ca495c0-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁷⁹ tamtéž

⁸⁰ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 467. ISBN 80-736-0456-6.

⁸¹ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 39. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5cb07ca0-864e-11e6-84e2-005056827e51>

4.3.3 Borůvková hora

V Rychlebských horách je možné navštívit oblíbený cíl turistů a to, vrchol Borůvkovou horu. Z rozhledny na vrcholu se naskýtá příležitost pohlédnout zejména na polskou stranu pohoří.⁸² Výška rozhledny dosahuje 25 metrů. Vyhlídková plošina zde byla vybudována v roce 2006, jako navazování na tradici z 19. století, kdy zde byla postavena lázeňská rozhledna.⁸³

Borůvková hora se nachází nedaleko města Javorník, díky své lokalitě je protkána i několika turistickými trasami. Trasy svůj začátek mají buď v Polsku, v obci Travná, v Javorníku, či v obci Bílá Voda.⁸⁴

⁸² PODHORSKÝ, Marek. Olomoucký kraj. Praha: Freytag & Berndt, 2008. s. 145. ISBN 978-80-7316-145-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:7a4e8db0-d38f-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f>

⁸³ Město Javorník: Borůvková hora [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/turistika/turisticke-cile-1/boruvkova-hora/>

⁸⁴ tamtéž

5 Kulturně – historické atraktivity

Jesenická oblast je známá především díky svým přírodním atraktivitám. Svým potenciálním návštěvníkům však může nabídnout také kulturně – historické zajímavosti. Sice četnost hradů či zámků je velmi nízká, ale i tak má lokalita co nabídnout. V této kapitole budou představeny typické atraktivity oblasti a populární kulturní akce zde pořádané.

5.1 Chata Ovčárna

Nedaleko od hory Praděd se nachází turisty oblíbená chata Ovčárna. V současné době slouží jako vyhledávané lyžařské středisko. Patří mezi nejvýše položený skiareál v České republice, leží ve výšce 1300 m n. m.⁸⁵

Původ Ovčárny sahá až do roku 1863, vzhledem k travnatému horskému terénu bylo místo ideální pro chov ovcí a krav. Z tohoto důvodu zde byl pro ovčáky postaven seník. Časem se stalo i oblíbeným místem turistů, kteří se zde mohli občerstvit a přenocovat. V roce 1919 objekt vyhořel a na novém místě byla postavena turistická chata. V roce 1932 byla stavba rozšířena a z objektu se stal horský hotel s restaurací.⁸⁶

5.2 Karlova Studánka

Lázně pojmenované po vnuku Marie Terezie, slavnému rakouskému vojevůdci Karlovi, se nachází v údolí Bílé Opavy.⁸⁷

Nápad k využití minerálních pramenů, kterými oblast disponuje, se objevil již v 17. století. Avšak až v 18. století zde vzniklo první zařízení, které nabízelo ozdravné koupele. Další stavby přibýly až v 30. letech 19. století. Budovy mají roubenou podobu a vystavěny byly v klasicistním, nebo empírovém slohu.⁸⁸

Jak již bylo zmíněno, svůj název nesou lázně po rakouském vojevůdci Karlovi. Do rukou Řádu německých rytířů se lázně dostaly po bitvě na Bílé Hoře, kdy porazili české stavby. Od té doby byly lázně využívány vysoce postavenými jako letní sídlo. Kromě ozdravných funkcí se zde věnovali i lovu. Pozůstatky lovecké záliby je možné uvidět

⁸⁵ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 48. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5d6303c0-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁸⁶ DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. s. 23. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:439aae20-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

⁸⁷ PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. s. 49. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:4f8ee360-92d2-11e5-be6a-001018b5eb5c>

⁸⁸ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 41. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5cd67b30-864e-11e6-84e2-005056827e51>

v kapli sv. Huberta, kde jsou vystaveny olejomalby s loveckou tematikou. K vyvlastnění došlo v roce 1945.⁸⁹

V obci se nachází Pitný pavilon, kde je možné se osvěžit čistou vodou, která je proslulá svými léčebnými schopnostmi. Nedaleko od pavilonu se nachází geologická expozice, kde pro návštěvníky je možné si prohlédnout různé druhy kamenů. Vše se nachází ve velmi upraveném prostředí ve stylu anglického parku.⁹⁰

V současné době se v lázních léčí lidé, kteří mají problémy s dýchacími cestami, či pohybovým aparátem.⁹¹

5.3 Priessnitzovy Lázně

Lázně v Jeseníkách založené Vincentem Priessnitzem vznikly po roce 1816. Od té doby se v lázních léčili pacienti, kteří měli problémy s horními a dolními dýchacími cestami, s krevním oběhem, či nervovou soustavou.⁹²

Po smrti V. Priessnitze se ve vedení lázní vystřídal několik učených, mezi nimi byl například doktor Josef Schindler, či psychiatr Josef Reinhold. Pod Reinholdovým vedením se v lázních začaly léčit neurózy, což přilákalo mnoho nových pacientů. Po druhé světové válce popularita lázní poklesla, období úpadku trvalo až do konce 20. století. V současné době jsou lázně velmi oblíbeným léčitelským prostředím a každoročně se sem vydá léčit přes 20 000 pacientů.⁹³

Mezi známou osobnost, která se v lázních nechala léčit, patří představitel ruského romantismu, Nikolaj Vasiljevič Gogol. Gogol lázně navštívil v letech 1845–1846.⁹⁴

V současné době se v lázeňském areálu nachází 11 lázeňských domů, které jsou zaměřeny na léčbu pacientů. Hlavní lázeňská budova Priessnitz má kapacitu 251 lůžek, nachází se v ní bar, zázemí pro procedury, ale i bazén, či wellness služby. Mezi další známé lázeňské domy patří Jan Ripper, Bezruč, Wolker, či například Vila na Kolonádě.⁹⁵

⁸⁹ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 41. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5cd67b30-864e-11e6-84e2-005056827e51>

⁹⁰ tamtéž

⁹¹ PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. s. 49. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:4f8ee360-92d2-11e5-be6a-001018b5eb5c>

⁹² tamtéž

⁹³ tamtéž

⁹⁴ ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. s. 512. ISBN 80-736-0456-6.

⁹⁵ Priessnitz. Priessnitz - Léčebné lázně Jeseník [online]. [cit. 2021-6-15]. Dostupné z: <https://www.priessnitz.cz/cz/lazenske-domy/1-priessnitz.html>

5.4 Zámek Jánský Vrch

Zámek Jánský Vrch je situován nad městem Javorník a nabízí výhled na celé město. Zajímavým ho činí i fakt, že se jedná o jediný veřejnosti přístupný památkový objekt v okrese Jeseník.⁹⁶ Zámek na sebe upozorňuje vysokou čtverhrannou hodinovou věží a také pozůstatky středověkého hradu. Uvnitř zámku jsou dochovány umělecké sbírky a k vidění jsou pozůstatky slohů od renesance až po biedermeier. V zámeckém inventáři se uchovaly sochy sv. Barborky či sv. Heleny, dále barokní sochy a obrazová galerie.⁹⁷

Výstavba objektu začala ve druhé polovině 13. století, avšak nikoliv v podobě zámku, ale hradu.⁹⁸ Mezi původní majitele patřil rod Svidnických, těm hrad v rukou dlouho nezůstal a později se jej ujalo vratislavské biskupství.⁹⁹

Během 15. století došlo k silnému poškození hradu. Za poškození mohly husitské války, které se na našem území odehrávaly, ale také zásah biskupství, které hrad drobnými demolicemi také poškodilo. Až na samém konci 15. století došlo k rekonstrukci a přestavbě v pozdně gotickém slohu biskupem Janem Rothou.¹⁰⁰

V 18. století byl Jánský Vrch přestavěn do podoby barokního zámku. Na zámek byl povolán významný hudební skladatel Karel Ditters z Dittersdorfu, díky kterému se zámek stal populárním hudebním centrem.¹⁰¹

Během 19. století zámek navštívil německý představitel romantismu Josef von Eichendorff, jehož jméno nese kamenná vyhlídka situovaná před zámkem. K celostnímu zestátnění zámku došlo po majetkovém vyrovnání polské a české katolické církve v roce 1984. V současné době je zámek ve správě Národního památkového ústavu.¹⁰²

⁹⁶ Jánský Vrch: Historie zámku Jánský Vrch [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.zamek-janskyvrch.cz/cs/o-zamku>

⁹⁷ TKÁČ, Vladimír et al. Morava a Slezsko, země kulturních pokladů: Průvodce. Opava: Optys, 1993. s. 79. ISBN 80-85819-01-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5ddfec10-258d-11e4-90aa-005056825209>

⁹⁸ Jánský Vrch: Historie zámku Jánský Vrch [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.zamek-janskyvrch.cz/cs/o-zamku>

⁹⁹ PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. s. 113. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:58e4df50-92d2-11e5-be6a-001018b5eb5c>

¹⁰⁰ Jánský Vrch: Historie zámku Jánský Vrch [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.zamek-janskyvrch.cz/cs/o-zamku>

¹⁰¹ TKÁČ, Vladimír et al. Morava a Slezsko, země kulturních pokladů: Průvodce. Opava: Optys, 1993. s. 78. ISBN 80-85819-01-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5dd19430-258d-11e4-90aa-005056825209>

¹⁰² Jánský Vrch: Historie zámku Jánský Vrch [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.zamek-janskyvrch.cz/cs/o-zamku>

5.5 Kulturní akce

Oblast Jeseníků patří mezi turisty k často vyhledávané lokalitě. Kromě přírodních památek tu návštěvníci mohou okusit i místní tradiční události, pořádané každoročně. Hlavními pořadateli těchto akcí jsou města Jeseník, Javorník, Bruntál, či Vrbno pod Pradědem.¹⁰³

Město Javorník pro své obyvatele, ale i potenciální turisty, koná každý rok Vesnický masopust. Slavnost doprovází průvod s historickým traktorem a dělostřeleckou gardou. Občané si vždy připraví unikátní masky a zpívají lidové písně.¹⁰⁴ V Javorníku se mimo jiné pořádají i kulturní akce jako plesy, či dětské maškarní bály, dále jsou také četná fotbalová utkání o hodnotné ceny.¹⁰⁵

V okresním městě Jeseníku mezi každoroční oblíbené kulturní akce patří Zahájení lázeňské sezóny. Ve městě se pořádá několik hudebních, či divadelních představení. Jedním z nejvýznamnějších může být Mezinárodní hudební festival Karla Ditterse z Dittersdorfu. O divadelní představení se stará především Divadlo Petra Bezruče v Jeseníkách.¹⁰⁶

Mimo kulturní a hudební události je v Jesenické oblasti možné navštívit i nevšední akce. Mohou to být různé soutěže, či sportovní události.

Jedou z takových je Rallye Rejvíz. Jedná se o mezinárodní odbornou soutěž pro posádky záchranných zdravotnických služeb. Soutěž byla založena v roce 1997. Během ní si týmy záchranné služby prověří a procvičí své znalosti a schopnosti u vytvořených zásahů. Díky této soutěži mohou týmy přijít na své silné a slabé stránky a získat zkušenosti i od jiných, popřípadě i zahraničních, týmů.¹⁰⁷

Významná lyžařská centra společně se sponzory, či rozhlasovými stanicemi pořádají různé soutěže na svých sjezdovkách. Nejčastěji bývají spojené s vytvořením kreativních masek, či úborů.¹⁰⁸

¹⁰³ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 80. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5fea71f0-864e-11e6-84e2-005056827e51>

¹⁰⁴ Město Javorník: Vesnický masopust [online]. 2020 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/volny-cas/kulturni-akce/kulturni-akce-2020/vesnicky-masopust/>

¹⁰⁵ Město Javorník: Kulturní akce [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/volny-cas/kulturni-akce/>

¹⁰⁶ JESinfo: Kulturní akce [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://jesinfo.cz/cz/>

¹⁰⁷ Rallye Rejvíz: O nás [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://rallye-rejviz.cz/onas/>

¹⁰⁸ Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. s. 80. ISBN 80-7011-802-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5fea71f0-864e-11e6-84e2-005056827e51>

6 Známé turistické trasy

Tato kapitola se bude zabývat oblíbenými turistickými trasami v Jesenické oblasti. Kvůli četnému výskytu turistů vzniklo na území velké množství stezek, které návštěvníkům umožní navštívit turisticky zajímavá místa. V této kapitole bude představena Stezka Vincenze Priessnitze, Naučná stezka Červenohorské sedlo – Šerák, či Hornická naučná stezka.

6.1 Stezka Vincenze Priessnitze

Devět zastávek stezky seznamuje účastníky s významnou osobností Vincenzem Priessnitzem. Účastníci se dozvědí, jak těžké pro Vincenze v první polovině 19. století bylo se prosadit a co stálo za získáním povolení k otevření prvního vodoléčebného ústavu na světě. Počátek i konec stezky se nachází v lázeňském centru v Jeseníkách.¹⁰⁹

Okruh je dlouhý sedm kilometrů a během něj mají turisté možnost spatřit několik činných pramenů (Pražský, Bezručův, Rumunský, ...) a pár menších staveb.¹¹⁰

Stavby byly vystavěny kdysi klienty, kteří tím vyjádřili své poděkování. V současné době se jich dochovalo jen málo, po druhé světové válce byly komunistickým režimem bohužel silně poničeny.¹¹¹

6.2 Tančírna v Račím údolí

V Rychlebských horách se nachází návštěvníky oblíbená Tančírna s názvem Georgs – Halle. Secesní stavba je vybudovaná nedaleko města Javorník.¹¹²

Restaurace, taneční sál a penzion byl postaven na popud vratslavského biskupa Georga Koppa. Místo, kde kdysi stála parní pila, v letech 1906–1907 posloužilo jako ideální k vybudování této perly Rychlebských hor.¹¹³ V minulosti se zde pravidelně konaly kulturní zábavy v podobě různých plesů, či hudebních představení. V současné době prostory slouží ke konání tanečních vystoupení, autorským čtením ale i svateb.¹¹⁴

¹⁰⁹ Stezka Vincenze Priessnitze. Jeseníky, sdružení cestovního ruchu [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z:

<https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/stezka-vincenze-priessnitze/>

¹¹⁰ PODHORSKÝ, Marek. Olomoucký kraj. Praha: Freytag & Berndt, 2008. s. 144. ISBN 978-80-7316-145-3. Dostupné také z:

<https://ndk.cz/uuid/uuid:7a4035d0-d38f-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f>

¹¹¹ Stezka Vincenze Priessnitze. Jeseníky, sdružení cestovního ruchu [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z:

<https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/stezka-vincenze-priessnitze/>

¹¹² Tančírna v Račím údolí. Kudy z nudy [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/tancirna-v-racim-udoli-perla-rychlebskych-hor>

¹¹³ tamtéž

¹¹⁴ Život Tančírny. Tančírna...srdce Rychlebských hor [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://tancirna.rychleby.cz/>

Existuje několik oblíbených turistických tras, kterými je možné se k Tančírně dostat. První variantou je vydat se z města Javorník, přes Jánský Vrch, dále přes Čertovy kazatelny, hrad Rychleby a zpět do Račího údolí. Druhou možností je začít v Nových Vilémovicích a jít přímo do Račího údolí přes Červený důl.¹¹⁵

6.3 Naučná stezka Červenohorské sedlo – Šerák

Naučná stezka vede přírodní rezervací Šerák – Keprník, která vznikla v roce 1903. Rezervace ochraňuje ohrožené dřeviny a rostliny. Uvidět je zde možné pozůstatky horského smrkového pralesa a ze zástupců rostlin, například ostřici chudokvětou, či jestřábník alpský.¹¹⁶

Naučná stezka je dlouhá necelých 15 kilometrů a její trasa začíná na Červenohorském sedle a končí u turistické chaty Šerák. Stezka účastníka provede přes Vřesovou studánku, kde se v současné době nachází malá kaplička s vodním pramenem. Odtud stezka vede přes sedlo Pod Vřesovkou na Trojmezí a směrem na Keprník. Z vrcholu Keprníku se účastník dostane až do cíle na Šerák.¹¹⁷

6.4 Hornická naučná stezka

V okolí Zlatých Hor se nachází 16 km dlouhá naučná stezka, obsahující 15 zastávek. Stezka je určena pro zájemce o geologii a mineralogii. Z hlediska terénu je lehce náročná a nebezpečná, z toho důvodu se doporučuje sjednat si služby průvodce.¹¹⁸

Stezka své účastníky seznámí s těžbou a následnou úpravou sedimentu a rud. V historii se v oblasti Zlatých Hor těžilo zlato, což dokazují pozůstalé štoly. Kromě zlata se zde vyskytovaly i některé vzácné kameny jako pyrit, či chalkopyrit. Během stezky si účastník může všimnout propadlin na místech, kde se kdysi nacházely štoly, vodních čerpadel, či rýžovišť.¹¹⁹

¹¹⁵ Město Javorník: Tančírna v Račím údolí [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/turistika/turisticke-cile-1/tancirna-v-racim-udoli-1/>

¹¹⁶ Naučná stezka Červenohorské sedlo - Šerák. Jeseníky, sdružení cestovního ruchu [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/naucna-stezka-cervenohorske-sedlo-serak/>

¹¹⁷ Naučná stezka Červenohorské sedlo - Šerák. Jeseníky, sdružení cestovního ruchu [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/naucna-stezka-cervenohorske-sedlo-serak/>

¹¹⁸ Hornická naučná stezka. Jeseníky, sdružení cestovního ruchu [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/hornicka-naucna-stezka/>

¹¹⁹ Hornická naučná stezka. Kudy z nudy [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/hornicka-naucna-stezka>

7 Vybrané turistické atraktivity

Tato kapitola bude zaměřena na vybrané turistické atraktivity, které se v oblasti Jeseníků nachází. Pozornost zprvu bude věnována, v dnešní době populárnímu trendu, pivovarnictví. Dalším tématem budou jesenické rozhledny.

7.1 Pivovary

V Jesenické oblasti se nachází velké množství malých pivovarů. Návštěvníkům se naskytne příležitost ochutnat nové druhy piva a v některých případech se i účastnit exkurze v pivovaru.

7.1.1 Minipivovar Jeseník Lichtwitz

Rodinný pivovar založený v roce 2011 se nachází přímo ve městě Jeseník. Pivovar vyrábí piva pod vedením sládka Stanislava Orla. V malém pivovaru je možné ochutnat spodně kvašená, nefiltrovaná piva. V současné době se čepují piva od 10 do 16 % extraktu původní mladiny. Minipivovar Lichtwitz má ve své nabídce piva: 11° Muzikant, 12° Julius, 13° Špičák, 11° Otakar.¹²⁰

7.1.2 Pivovar Cestář

Dalším rodinným pivovarem je pivovar Cestář, který se nachází nedaleko od města Jeseník v obci Ostružná. Prostory pivovaru vznikly v zrekonstruované horské chalupě v roce 2016. Od té doby se zde tradičně pořádají společenské akce i koncerty.¹²¹

Pivní sortiment zahrnuje světlý spodně kvašený ležák 11° Cestář Lávka, 12° Cestář Kachna, dále také speciální nabídku silných piv: polotmavý spodně kvašený speciál 13° Cestář Juan, tmavě spodně kvašený speciál 14° Cestář Špacír, či například polotmavý spodně kvašený speciál nakuřovaný 15° Cestář Čoud.¹²²

7.1.3 Minipivovar Kolštejn

V roce 2013 v obci Branná byl otevřen minipivovar Kolštejn, který je součástí komplexu Kolštejn wellness. Pivovar pořádá pravidelné prohlídky prostor, při kterých návštěvník může ochutnat nabídku piv, které pivovar vaří. Mezi sortiment patří světlé a polotmavé ležáky a v období sezony i speciály.¹²³

¹²⁰ Minipivovar Jeseník Lichtwitz: O Minipivovaru [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <http://www.minipivovarjesenik.cz/>

¹²¹ Pivovaři: Pivovar Cestář [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://pivovari.cz/listing/pivovar-cestar/#produkce-pivovaru>

¹²² Pivovaři: Pivovar Cestář [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://pivovari.cz/listing/pivovar-cestar/#produkce-pivovaru>

¹²³ Kolštejn wellness centrum: Minipivovar Kolštejn [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://kolstejn.cz/minipivovar/>

Ochutnat návštěvník může například světlé 10% pivo výčepní ochucené – VOGTEY citrus/herba, či DOLMEN – polotmavý 11% ležák.¹²⁴

7.2 Rozhledny

Dalším velmi oblíbeným turistickým cílem jsou rozhledny. Oblast Jeseníků je hornatého, kopcovitého povrchu, z tohoto důvodu se tu vyskytují v četném množství. Tato kapitola představí například rozhlednu Zlatý Chlum, Biskupskou kupu či rozhlednu Hraniční vrch.

7.2.1 Rozhledna Zlatý Chlum

Rozhledna založená v roce 1899 se nachází přibližně 2,5 km od města Jeseník. Nachází se na stejnojmenném kopci v nadmořské výšce 875 m. Věž rozhledny dosahuje výšky 26 m. Z jejího vrchu můžeme vidět polské Otmuchovské jezero, oblast Hrubého Jeseníku a za příznivého počasí dokonce i Králický Sněžník.¹²⁵

7.2.2 Rozhledna Biskupská kupa

Biskupská kupa je nejstarší rozhledna v Jesenické oblasti, byla postavena v roce 1898. Po roce 1965 byla z technických důvodů uzavřena. Svého znovuotevření se dočkala až v roce 1998.¹²⁶

Vyhlídková terasa se nachází ve výšce 18 metrů. Za dobré viditelnosti je možné dohlédnout až do Vratislavi. Zajímavostí je, že v roce 2006 zde byla obnovena funkce poštovny, a proto je možné odsud odeslat listovní zásilky jak vnitrostátně, tak mezistátně.¹²⁷

Přibližně 1 km od vrcholu je možné si povšimnout pozůstatků opevnění a základů věže středověkého hradu Leuchtenstein. Hrad byl vybudován nejspíše ve 13. století vratislavskými biskupy, aby ochránil přiléhající obchodní stezky a zlaté doly. Bohužel během 14. – 15. století zchátral.¹²⁸

¹²⁴ Kolštejn wellness centrum: Minipivovar Kolštejn [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://kolstejn.cz/minipivovar/>

¹²⁵ PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. s. 69. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:539a5980-92d2-11e5-be6a-001018b5eb5c>

¹²⁶ Špalíček výletů: pro každý den jeden. s. 369. ISBN 978-80-86899-61-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b902d680-e577-11e8-9445-5ef3fc9bb22f>

¹²⁷ Rozhledny v Jeseníkách: Rozhledna Biskupská kupa. Jeseníky - Praděd [online]. [cit. 2021-6-12]. Dostupné z: <http://www.jeseniky-praded.cz/rozhledny-v-jesen%C3%ADk%C3%A1ch.aspx>

¹²⁸ Špalíček výletů: pro každý den jeden. s. 369. ISBN 978-80-86899-61-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b902d680-e577-11e8-9445-5ef3fc9bb22f>

7.2.3 Rozhledna Hraniční vrch

Rozhledna Hraniční vrch se nachází ve městě Albrechticích. Její výška dosahuje 25 m a vede k ní 149 schodů.¹²⁹

Historie rozhledny sahá do roku 2006, kdy se město Albrechtice stalo majiteli dvou ocelových věží, které měly sloužit pro telekomunikační přenos. Věže se však nevyužívaly a měly být zbourány. Jelikož se věže nacházejí v nadmořské výšce 536 m, město se rozhodlo z nich vybudovat rozhlednu. Rozhledna se skládá ze dvou věží, které jsou propojeny plošinou ve výšce 25 metrů.¹³⁰

7.2.4 Rozhledna Liptaň Strážnice

Rozhledna tvořená dřevěnou konstrukcí se nachází v obci Liptaň. Výška rozhledny činí 9 metrů, z této výšky může turista uvidět polskou Opolskou nížinu, či město Prudník. Za dobré viditelnosti je možné dohlédnout až na Praděd.¹³¹

Rozhledna se nachází v nadmořské výšce 494 metrů a věž rozhledny je zpřístupněna pomocí 37 schodů. Velkou výhodou rozhledny je její celoroční přístupnost.¹³²

¹²⁹ Rozhledna Hraniční vrch. Město Albrechtice [online]. [cit. 2021-6-12]. Dostupné z: <https://www.mesto-albrechtice.cz/navstevnik/rozhledna-hranicni-vrch/>

¹³⁰ Rozhledna Hraniční vrch. Město Albrechtice [online]. [cit. 2021-6-12]. Dostupné z: <https://www.mesto-albrechtice.cz/navstevnik/rozhledna-hranicni-vrch/>

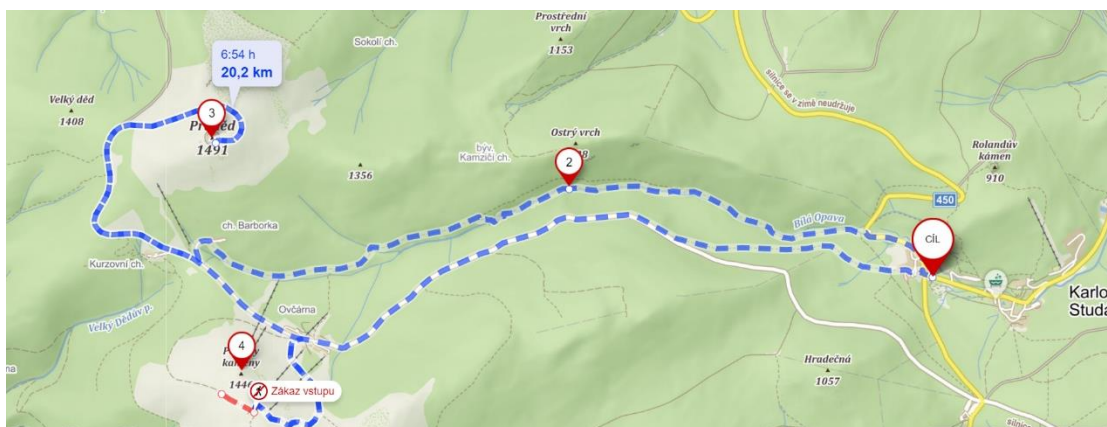
¹³¹ Rozhledna Liptaň Strážnice. Jeseníky Info [online]. [cit. 2021-6-14]. Dostupné z: <http://www.jeseniky.net/rozhledna-straznice-liptan>

¹³² Rozhledna Strážnice u Liptaně. Místopisný Průvodce [online]. [cit. 2021-6-14]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/body-zajmu/1027/rozhledna-straznice-u-liptane/>

8 Praktická část

V rámci této práce byl vypracován návrh jednodenního výletu v oblasti Jeseníků, který budoucí turisty provede po vybraných atraktivitách oblasti. Turistická trasa výletu je náročná, proto je doporučena pro fyzicky zdatné účastníky.

Pro účastníka k jejímu absolvování je nutné využití automobilu, aby se dopravil do počátečního bodu a dále se z něj mohl přemístit i do další lokality. Celková trasa je dlouhá 20 či 28 km a zabere odhadem 8–10 hodin. Celkový plán trasy je zobrazen na obrázku 1,2.

Obrázek 1 Celková mapa výletu 1/2 (<https://mapy.cz/zakladni?planovani-trasy&x=17.2659709&y=50.0784860&z=14&rc=97K1sxXtc1a3p5BSajohEWganbmh97K1s5Fe&rs=pubt&rs=base&rs=base&rs=pubt&ri=15256753&ri=1717487&ri=2026482&ri=1712914&ri=15256753&mrp=%7B%22c%22%3A132%7D&xc=%5B%5D>)

Obrázek 2 Celková mapa výletu 2/2 (<https://mapy.cz/turisticka?planovani-trasy&x=17.2958889&y=50.2250882&z=15&rc=97L3vxYnDhdTndS9&rs=ward&rs=base&ri=13166&ri=2037062&mrp=%7B%22c%22%3A132%7D&xc=%5B%5D&rpw=1%3B97JmMxYmtjfbAMpfQxAm2DfRufQgej7>)

Vycházková trasa začíná v Karlově Studánce na parkovišti Hubertus. V tuto chvíli se nabízí dvě možnosti. První možnost je, že se přesuneme k autobusové zastávce a necháme se vyvézt k chatě Ovčárna, odkud po asfaltové cestě budeme pokračovat dál

dle plánu. Druhá varianta, poněkud atraktivnější, že se vydáme údolím Bílé Opavy směrem k Pradědu.

V případě, že se rozhodneme pro zážitkovou variantu údolím, tak je nutné se z parkoviště vydat po žluté stezce směrem k lesu. Směrovky nás navedou až k počátečnímu bodu naučné stezky.

Cesta vede lesem a je lemována divokou řekou Bílou Opavou. Řeka místy vytváří malé vodopády, které dokreslují atraktivní scenérii. Jelikož je údolí Bílé Opavy chráněnou rezervací, řeka není regulována. Podobu říčního toku je možné vidět na obrázku 3.

Naučná stezka obsahuje celkem 13 zastávkových bodů, na kterých je vysvětlený vznik chráněného území, živočichové zde žijící, či například i problémy, se kterými se potýká.

Obrázek 3 Bílá Opava (Autorka)

Obrázek 4 Stezka údolím (Autorka)

Po přibližně dvou kilometrech dojdeme k rozcestníku Na paloučku, kde se stezka rozděluje. Dělí se na žlutou a modrou. Pro náš výlet zvolíme modrou značku a začneme pozvolna stoupat. Cesta v lese není velmi upravená, z tohoto důvodu je považována za velmi náročnou. V okolí si můžeme povšimnout, jaké škody vichřice v chráněném území může způsobit (viz obrázek 4).

Cesta vedoucí do mírného kopce je velmi atraktivní. Během stoupaní na nás čeká i pár adrenalinových chvil, kdy je zapotřebí překonat popadané stromy ležící v cestě, jejichž šířka dosahuje až půl metru.

Po přibližně 2 kilometrech se dostaneme k chatě Barborce (zobrazena na mapě na obrázku 5), odkud se budeme držet ukazatele a po modré se vydáme směrem k Pradědu. Cesta již zdaleka nevede lesem a je tvořena asfaltem (viz obrázek 6). Dokonce i v pozdních jarních měsících je možné se místy setkat s pozůstatky neroztátého sněhu. Co se flóry týče, s přibývajícím nadmořskou výškou ubývá i počet stromů, které nahrazují drobnější dřeviny. Po chvíli dojdeme k rozcestníku Praděd, který se nachází 1420 m n. m., odtud nám bude zbývat pouhý kilometr, k pokoření vrcholu. V tuto chvíli před námi bude vrchol hory jasně viditelný (viz obrázek 7).

Obrázek 5 Chata Barborka na mapě (<https://mapy.cz/turisticka?planovani-trasy&x=17.2324533&y=50.0796382&z=15&l=0>)

Obrázek 6 Cesta od chaty Barborky na Praděd (Autorka)

Obrázek 7 Cesta na horu Praděd (Autorka)

Po několika minutách vystoupáme na vrchol (obrázek 8). Před budovou vysílače nás přivítá dřevěná socha Praděda (obrázek 9). Budovu vysílače je možné obejít dokola a užít si výhled například na známé Petrovy kameny. Co může působit negativním dojmem, je nedostatek informačních cedulí, které by nám objasnily, jaké vrcholy v dálce vidíme. Celkově vrchol Pradědu je ochuzen o jakékoliv informační materiály, které by návštěvníka o čemkoli informovaly, proto se návštěvník musí spolehnout sám na sebe, a využít například informace z internetu. V případě zájmu můžeme navštívit restauraci, která se v budově nachází, či se výtahem nechat vyvézt na rozhlednu, která je umístěna na vysílači.

Obrázek 8 Hora Praděd (Autorka)

Obrázek 9 Praděd (Autorka)

Po prohlídce nejvyššího vrcholu Hrubého Jeseníku se po stejné cestě budeme vracet dolů. Po přibližně 20 minutách dojdeme k chatě Ovčárna (viz obrázek 10). Nad chatou můžeme spatřit další bod našeho výletu – Petrovy kameny (obrázek 11). Vzhledem k okolnosti, že se v oblasti, kde se kameny nachází, vyskytuje lipnice jesenická a zvonek jesenický (které se nikde jinde nevyskytují) je přístup k přírodní památce omezený.¹³³ Přiblížit se jim můžeme pomocí žluté stezky, vedoucí k zastávce „Nad Ovčárnou“, a dále kdybychom pokračovali pár metrů po červené (obrázek 12).

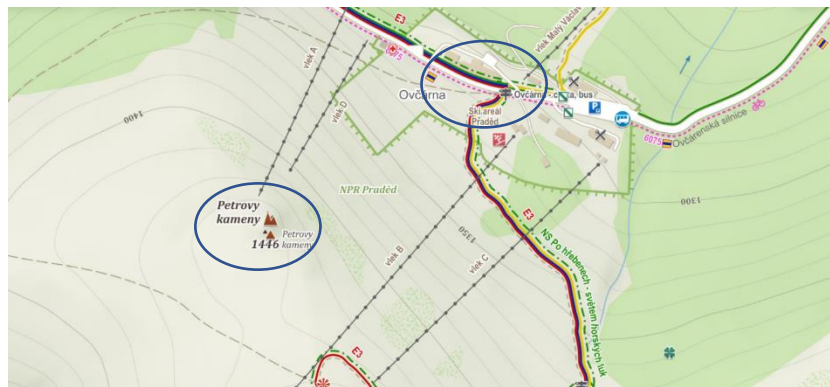
¹³³ DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. s. 25. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:43b75de0-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>

Obrázek 10 Chata Ovčárna (Autorka)

Obrázek 11 Petrovy kameny (Autorka)

Obrázek 12 Stezky vedoucí od chaty Ovčárny k Petrovým kamenům
(<https://mapy.cz/turisticka?planovani-trasy&x=17.2366892&y=50.0682522&z=15>)

Poté, co si prohlédneme toho skalní seskupení se vydáme na louku nacházející se vedle chaty Ovčárna. Odtud se budeme držet žluté směrovky. Čeká nás velmi zážitkové klesání do údolí, během kterého budeme muset zdolávat různé překážky, či prudká schodiště (viz obrázek 13). Cesta může být místy velmi nebezpečná, proto je důležité dbát zvýšené opatrnosti. Cestou narazíme na zbylé informační tabule, pojící se s naučnou stezkou. Dočteme se například o tvorbě vodopádů, peřejí, či skalních výchozů. Stezku lemuje řeka a na mnohých místech stezku i kříží (viz obrázek 14), proto je nutné být obezřetný a pečlivě volit každý krok, kterým se vydáme.

Obrázek 13 Cesta do Údolí Bílé Opavy
(Autorka)

Obrázek 14 Náročná stezka v údolí
(Autorka)

Po fyzicky náročném sestupu se dostaneme zpátky na rozcestník Na paloučku, odkud se vrátíme zpátky do Karlovy Studánky.

V Karlově Studánce nás čeká několik velice příjemných zastávek. Hned na vrchu můžeme navštívit za budovou infocentra (obrázek 15) expozici „Geologie Jeseníků na jednom místě“ (obrázek 16), která nám představí více než 300 hornin, které se z jesenické oblasti pochází. Nalezneme zde například břidlici, mramor, či například grafit. Poté můžeme volně pokračovat do parku, který může sloužit jako příjemné místo odpočinku po náročné trase. Nachází se zde malý vodopád (obrázek 17) a fontána se sochou jelena.

Obrázek 15 Budova infocentra (Autorka)

Obrázek 16 Geologická expozice (Autorka)

Obrázek 17 Vodopád v Karlově Studánce
(Autorka)

Obrázek 18 Socha Praděda (Autorka)

Parkem můžeme projít k roubenému pitnému pavilonu, kde budeme moci ochutnat pramen Petr, který zde byl vyvrtán v 60. letech minulého století.¹³⁴ Důležité je myslet na to, že nádobu, z které chceme pít, si musíme donést vlastní.

Od pitného pavilonu budeme pokračovat stále hlouběji do obce. Po chvilce nás přivítá dřevěná socha Praděda (obrázek 18). Mimo jiné si můžeme povšimnout, jak zachovalé budovy, dodržující stejný stavební styl, se v Karlově Studánce nachází. Pokud sejdem ještě níže, narazíme na lázeňský obchůdek, kde si můžeme koupit suvenýr, či lázeňský produkt. Poté se stejnou cestou vrátíme na parkoviště, odkud se přesuneme k další části našeho výletu.

Autem se přesuneme do horské osady Rejvíz, která se nachází pár kilometrů za okresním městem Jeseník. Cesta nám odhadem zabere maximálně půl hodiny, na obrázku 19 je zobrazena trasa.

Obrázek 19 Trasa z Karlovy Studánky na Rejvíz
<https://mapy.cz/turisticka?planovani-trasy&x=17.2931812&y=50.1735391&z=11&l=0&rc=97LfZxXtCkeN6xYmkf&rs=muni&rs=coor&ri=4529&ri=&mrp=%7B%22c%22%3A111%7D&xc=%5B%5D&rwp=1%3B97OZtxXnH5dAmCdkzbxYSWwel0xYhkJdSq5983EXILXb8t3IN&rut=1>

¹³⁴ Lázeňské objekty: Pitný pavilon [online]. [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.horskelazne.cz/lazenske-objekty/pitny-pavilon>

Cestou pojedeme skrze obec Ludvíkov, dále město Vrbno pod Pradědem, obce Mnichov, Heřmanovice a osadu Horní Údolí. Poté, co zaparkujeme na parkovišti, se vydáme dle žlutě značené stezky směrem k Velkému mechovému jezírku.

Cesta vede lesem (obrázek 20) a není nijak náročná. Dojdeme k rozcestníku U mechového jezírka a vydáme se směrem k němu. Cesta ke vstupu (obrázek 21) do areálu vede po dřevěné lávce, což ji činí atraktivnější. Po zaplacení vstupného obdržíme vzhledově, ale i velikostně originální vstupenky (viz obrázek 22).

Obrázek 20 Cesta k mechovému jezírku (Autorka)

Obrázek 21 Vstup do NPR Rejvíz (Autorka)

Obrázek 22 Vstupenky k jezírku (Autorka)

Cesta areálem vede mezi lesy po již zmíněné lávce (obrázek 23). Než se dostaneme k samotnému jezírku, můžeme si díky informačním cedulím umístěných na stezce přečíst něco o okolní přírodě a vzniku jezírka.

Kromě tiché a poutavé přírody si můžeme povšimnout i malé studánky (obrázek 24), která se podél stezky nachází. Studánka nabízí možnost se z ní i napít. V okolní přírodě můžeme ze zástupců flóry uvidět například blatouch bahenní, pcháč zelinný, či kýchavici Lobelovu.

Po chvíli se dostaneme až na konec stezky k Velkému mechovému jezírku (obrázek 25, 26).

Obrázek 23 Stezka k mechovému jezírku (Autorka)

Obrázek 24 Studánka podél stezky k jezírku (Autorka)

Obrázek 25 Velké mechové jezírko 1 (Autorka)

Obrázek 26 Velké mechové jezírko 2 (Autorka)

Mechové jezírko se nachází v rejvízkém rašeliništi. Rašeliniště místy dosahuje hloubky až 300 cm. Kromě četného zastoupení flóry je zde možné spatřit velké množství pavouků, pro které je dle výzkumů prostředí velmi prospěšné, a dále také žluťáska borůvkového, či šídlo rašelinné. Jezírko je pro veřejnost přístupné po celý rok, avšak v zimním období jeho přístupnost může být zkomplikována drsnými zimními podmínkami.¹³⁵

¹³⁵ *Naučná stezka Rejvív - Mechové jezírko* [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://www.jeseniky.net/naucna-stezka-rejviz-mechove-jezirko>

9 Závěr

Bakalářská práce se zaměřila na vybrané turistické cíle Jeseníků. S těmito cíli nakládala ve dvou částech.

Nejprve byla vytvořena teoretická část, která obsahuje stručnou charakteristiku měst, které do oblasti spadají. V další kapitole se práce věnuje geologickému vzniku oblasti. Dále se pozornost obrátila k přírodním, ale i kulturně-historickým atraktivitám Jeseníků. Byla představena nejvyšší hora Jeseníků – Praděd, dále také kamenný komplex Petrovy kameny, jeskyně Na Špičáku a CHKO Rejvíz společně s Velkým mechovým jezírkem. Z kulturně-historických památek se práce věnovala zámku Jánský vrch, Priessnitzovým lázním či Karlově Studánce. Nebyla opomenuta ani zmínka o kulturních akcích pořádaných ve vybrané oblasti.

V druhé polovině teoretické části se práce zaměřila na známé turistické trasy, které se v lokalitě nachází. Jedná se například o naučnou stezku Vincenze Priessnitze či například Hornickou naučnou stezku. Poslední kapitolou teoretické části byly vybrané turistické atraktivity. V této kapitole byly představeny oblíbené pivovary, které se v jesenické oblasti vyskytují a dále také rozhledny, které účastníka mohou zaujmout unikátním výhledem, který nabízí.

V rámci praktické části byl vytvořen poznávací výlet, který má počáteční bod na parkovišti Hubertus v Karlově Studánce. Celková délka trasy činí 28 km, ale je důležité zmínit, že existuje i alternativa, která délku výletu umožní o značnou část zkrátit.

Během výletu je možné navštívit údolí Bílé Opavy společně s vodopádem, dále také horu Praděd, Petrovy kameny, chatu Ovčárnu, prostředí Karlovy Studánky a Velké mechové jezírko.

Výletní trasa je v praktické části podrobně popsána a podložena obrázkovými a mapovými podklady, které slouží pro lepší orientaci účastníka.

10 Použité zdroje

10.1 Knižní zdroje

- 1) ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. ISBN 80-736-0456-6.
- 2) ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 2. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. ISBN 80-736-0456-6
- 3) ADAM, Jan. Ottova encyklopedie Česká republika. 5. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. ISBN 80-736-0456-6
- 4) BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK. Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky. Praha: Academia, 2012.. Průvodce (Academia). ISBN 978-80-200-2026-0.
- 5) DAVID, Petr. Jeseníky - Šumpersko a Králický Sněžník. Praha: S & D, 2009. ISBN 978-80-86899-40-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:434e89f0-f27a-11e4-92a1-5ef3fc9bb22f>
- 6) JANOŠKA, Martin. Křížem krázem po moravských horách: pěšky i na kole. Praha: Fragment, 2010. ISBN 978-80-253-0986-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:6bd15f30-5fcf-11e4-8b87-001018b5eb5c>
- 7) Jeseníky: turistický průvodce. Praha: Kartografie, c2004. ISBN 80-7011-802-4.
- 8) NOVOTNÝ, Pavel, ZIMÁK, Jiří, Vlastivědné muzeum (Olomouc, Česko) a Městský úřad. Zlaté Hory: historie a současnost ložiska zlata evropského významu. Olomouc: Memoria, 2003. ISBN 80-85807-20-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b4803900-2c52-11e4-90aa-005056825209>
- 9) ONDŘEJ, Lumír. Kam na severní Moravě a ve Slezsku. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1691-3
- 10) PAULÍK, Ivo. Jeseníky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7360-866-8. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:539a5980-92d2-11e5-be6a-001018b5eb5c>
- 11) PODHORSKÝ, Marek. Olomoucký kraj. Praha: Freytag & Berndt, 2008. ISBN 978-80-7316-145-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:7a4e8db0-d38f-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f>

- 12) STRÁSKÝ, Jan. Přehrady Čech, Moravy a Slezska: průvodce. Liberec: Knihy 555, 2010. ISBN 978-80-86660-31-1. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:810ea020-cf42-11e7-9c14-005056827e51>
- 13) ŠAFÁŘ, Jiří. Chráněná území ČR, VI: Olomoucko. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2003. ISBN 80-86064-46-08. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:bcecedd0-cf77-11e5-88b1-5ef3fc9ae867>
- 14) Špalíček výletů: pro každý den jeden. ISBN 978-80-86899-61-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b902d680-e577-11e8-9445-5ef3fc9bb22f>
- 15) TKÁČ, Vladimír et al. Morava a Slezsko, země kulturních pokladů: Průvodce. Opava: Optys, 1993. ISBN 80-85819-01-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5dd19430-258d-11e4-90aa-005056825209>
- 16) TOUŠLOVÁ, Iveta, Marek PODHORSKÝ a Josef MARŠÁL. Toulavá kamera. Praha: Freytag & Berndt, 2006. sv. 2. ISBN 80-7316-228-8.

10.2 Internetové zdroje

- 2) Hornická naučná stezka. *Jeseníky, sdružení cestovního ruchu* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/hornicka-naucna-stezka/>
- 3) *Jánský Vrch: Historie zámku Jánský Vrch* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.zamek-janskyvrch.cz/cs/o-zamku>
- 4) *Jeseník, město v srdci přírody* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/cz/>
- 5) *JESinfo: Kulturní akce* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://jesinfo.cz/cz/>
- 6) *Karlova Studánka: O obci* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://www.kstudanka.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=6330&id=1160&p1=1026
- 7) *Karlova Studánka: Turistika a lázeňství* [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.kstudanka.cz/turistika-a-lazenstvi/ms-3467/p1=3467>
- 8) *Kolštejn wellness centrum: Minipivovar Kolštejn* [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://kolstejn.cz/minipivovar/>

- 9) *Lázeňské objekty: Pitný pavilon* [online]. [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.horskelazne.cz/lazenske-objekty/pitny-pavilon>
- 10) *Lipová - lázně: Historie lázní v Dolní Lipové* [online]. 2012 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.lipova-lazne.cz/historie-lazni-v-dolni-lipove/d-38240/p1=10612>
- 11) *Lipová - lázně: Současnost obce - Základní údaje o obci* [online]. 2012 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.lipova-lazne.cz/soucasnost-obce/ds-5699/archiv=0&p1=10612>
- 12) *Město Javorník: Borůvková hora* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/turistika/turisticke-cile-1/boruvkova-hora/>
- 13) *Město Javorník: Kultura* [online]. 2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/volny-cas/kultura/>
- 14) *Město Javorník: Kulturní akce* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/volny-cas/kulturni-akce/>
- 15) *Město Javorník: Tančírna v Račím údolí* [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/turistika/turisticke-cile-1/tancirna-v-racim-udoli-1/>
- 16) *Město Javorník: Vesnický masopust* [online]. 2020 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/volny-cas/kulturni-akce/kulturni-akce-2020/vesnicky-masopust/>
- 17) *Městské informační centrum Zlaté Hory: Život ve městě* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://zlatehory.cz/ic/>
- 18) *Minipivovar Jeseník Lichtwitz: O Minipivovaru* [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <http://www.minipivovarjesenik.cz/>
- 19) *Naučná stezka Červenohorské sedlo - Šerák. Jeseníky, sdružení cestovního ruchu* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/naucna-stezka-cervenohorske-sedlo-serak/>
- 20) *Naučná stezka Rejvíz - Mechové jezírko* [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://www.jeseniky.net/naucna-stezka-rejviz-mechove-jezirko>

- 21) NS Bílá Opava. *Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-6-15]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/sprava-informuje/naucne-stezky/ns-bila-opava/>
- 22) ONDRYÁŠ, Jan. Přírodní poměry Rychlebských hor: Geologické poměry. Informační centrum a Muzeum Johanna Schrotha Lipová-Lázně [online]. 2007 [cit. 2021-6-17]. Dostupné z: <http://www.ic-lipova.cz/prirodni-pomery-rychlebskych-hor/d-1014>
- 23) ONDRYÁŠ, Jan. Geomorfologie a geologie Hrubého Jeseníku [online]. , 1-2 [cit. 2021-6-17]. Dostupné z: https://m.lipova-lazne.cz/assets/File.ashx?id_org=8466&id_dokumenty=266784
- 24) *Pivovaři: Pivovar Cestář* [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://pivovari.cz/listing/pivovar-cestar/#produkce-pivovaru>
- 25) *Počet obyvatel v obci Lipová- lázně* [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.obyvateleceska.cz/Jesen%C3%ADk/Lipov%C3%A1-l%C3%A1zn%C4%9B/540030>
- 26) *Počet obyvatel: Javorník* [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/5080/javornik/pocet-obyvatel/>
- 27) *Počet obyvatel: Karlova Studánka* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4718/karlova-studanka/pocet-obyvatel/>
- 28) *Počet obyvatel: Zlaté Hory* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/5921/zlate-hory/pocet-obyvatel/>
- 29) Priessnitz. *Priessnitz – Léčebné lázně Jeseník* [online]. [cit. 2021-6-15]. Dostupné z: <https://www.priessnitz.cz/cz/lazenske-domy/1-priessnitz.html>
- 30) *Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně* [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://www.dlouhe-strane.cz/>
- 31) *Rallye Rejvíz: O nás* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://rallye-rejviz.cz/onas/>
- 32) Rozhledna Liptaň Strážnice. *Jeseníky Info* [online]. [cit. 2021-6-14]. Dostupné z: <http://www.jeseniky.net/rozhledna-straznice-liptan>

- 33) Rozhledna Strážnice u Liptaně. *Místopisný Průvodce* [online]. [cit. 2021-6-14].
Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/body-zajmu/1027/rozhledna-straznice-u-liptane/>
- 34) Rozhledny v Jeseníkách: Rozhledna Biskupská kupa. *Jeseníky - Praděd* [online].
[cit. 2021-6-12]. Dostupné z: <http://www.jeseniky-praded.cz/rozhledny-v-jesen%C3%ADk%C3%A1ch.aspx>
- 35) Stezka Vincenze Priessnitze. *Jeseníky, sdružení cestovního ruchu* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.navstivtejeseniky.cz/trasa/stezka-vincenze-priessnitze/>
- 36) Strážci českých hor: Krakonoš, Radegast, Rampušák. *Kam po Česku* [online].
21.12.2015 [cit. 2021-03-06]. Dostupné z:
<https://www.kampocesku.cz/clanek/20066/strazci-ceskych-hor>
- 37) Tančírna v Račím údolí. *Kudy z nudy* [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné z:
<https://www.kudyznudy.cz/aktivita/tancirna-v-racim-udoli-perla-rychlebskych-hor>
- 38) *Zlaté Hory: Historie města* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z:
https://zlatehory.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19319&id=305908&p1=52683
- 39) Život Tančírny. *Tančírna...srdce Rychlebských hor* [online]. [cit. 2021-04-08].
Dostupné z: <https://tancirna.rychleby.cz/>